

2001-12-17

Dnr 12/01

Departementschefen Lars Engquist
Socialdepartementet

Yttrande avseende vissa etiska riktlinjer för skönhetsoperationer på underåriga Uppdrag enligt regeringsbeslut 2001-03-01, S2001/1871/HS

Statens medicinsk-etiska råd (SMER) har av regeringen fått i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer för information och inhämtande av samtycke från vårdnadshavare vad avser skönhetsoperationer på underåriga. SMER har gjort en översiktlig genomgång av gällande lagstiftning och praxis, samt inbjudit företrädare för Svensk Plastikkirurgisk Förening och Svensk Förening för Estetisk Plastikkirurgi till ett rådssammanträde. SMER har därefter valt att inhämta Socialstyrelsens allmänna uppfattning om förekomsten av skönhetsoperationer på underåriga och om vilka riktlinjer som styrelsen anser bör gälla. Till Socialstyrelsens riktades också frågan om man anser sig ha tillräckliga befogenheter att ingripa om enskilda plastikkirurger inte följer yrkesföreningarnas riktlinjer, samt frågan om avsaknaden av anmälningar till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) är en indikation på att det inte finns några egentliga problem med verksamheten.

Den 4 december 2001 överlämnade Socialstyrelsen ett uttömmande svar (SoS Dnr: 30-4427/2001), som bifogas i sin helhet. Skönhetsoperationer på underåriga är över huvud taget mycket ovanliga. Socialstyrelsens uppfattning är att icke medicinskt indicerade skönhetsoperationer faller inom den för vårdnadshavaren i föräldrabalken reglerade bestämmanderätten, dvs. vårdnadshavaren skall vara informerad och ha samtyckt till ingreppet. Förhållandet kan dock vara annorlunda om ett barn vill genomgå en plastikoperation på grund av att han/hon mår psykiskt dåligt av sitt utseende och vårdnadshavaren inte samtycker till ingreppet. Ett operativt ingrepp kan på grund av psykiskt lidande bedömas vara medicinskt indicerat, om inte andra medicinska skäl talar emot. Om den underårige i ett sådant fall har uppnått sådan ålder och mognad att han/hon förstår innebörden av och kan överblicka konsekvenserna av sitt beslut, torde det inte vara uteslutet att ett ingrepp kan genomföras även om vårdnadshavaren inte samtyckt till det. Kännedom om vårdnadshavarens inställning bör dock alltid finnas tillgänglig.

Specialistföreningarnas inställning sammanfaller i allt väsentligt med Socialstyrelsens. Socialstyrelsen anser att det förhållandet att det inte föreligger någon anmälan hos HSAN inte kan tas till säker intäkt för att verksamheten skulle vara problemfri. Socialstyrelsens vetenskapliga råd i plastikkirurgi känner dock inte till något fall där läkaren underlåtit att informera och inhämta samtycke från vårdnadshavare. Socialstyrelsen anser sig ha tillräckliga befogenheter att ingripa mot en läkare eller vårdgivare som utför skönhetsoperationer och i samband därmed åsidosätter vetenskap och beprövad erfarenhet. En specialistförenings riktlinjer kan anses vara

ett uttryck för vad som utgör vetenskap och beprövad erfarenhet och innebär sakkunnig och omsorgsfull patientvård.

SMER delar Socialstyrelsens bedömning och anser sig därmed ha fullföljt uppdraget. Ärendet slutbehandlades vid rådets sammanträde 2001-12-07.

Daniel Tarschys
Ordförande

Ann-Charlotte Smedler
Huvudsekreterare